

BOŽÍ SOUD

Ladislav Klíma

1922

"Co hraješ dnes jako blbec, ty svíní
tlače?" řekl Carlo Luigimu.

Oba byli bandité a hráli u ohromné skal-
ní sluji karty. Třicet banditů tam bylo shro-
mážděno. Někteří karbanili, někteří leželi
vedle sebe na slámě, dva, tři se před obra-
zem Bohorodišky modlili, ale všichni pili,
ačkoli bylo teprve ráno; rudá byla dosud
sluneční zář, která těsným otvorem do sluje
se vkrádala.

"Jsi vůbec nějak nesvůj, miláčku!.. Ne-
mluvíš nic, jsi bledý, a tlapy se ti třesou!
Je ti teprv 20 roků, bylo by to brzo, kdybys
už teď po chlastáhemohl donést sklenici k
hubě. Hehehe! co to s tebou dnes, chlapečku?"

Tak řekl Bernardo, - náčelník bandy a
otec Carla.

"Nevím, nevím, co se to se mnou dnes
děje", zasténal Luigi, neobyčejně heský mla-
dík. "Je mně tak divně, děsně. Mám takový strach,
kamarádi, a nevím z čeho .. Ale měl jsem v no-
ci děsný sen, tak děsný! Padal jsem do nějaké
propasti .. A byla to - jak bych to řekl - o-
byčejná propast, jaká je tady pod naší jesky-
ní, - ale zároveň taková jiná - hroznější -
tak nějak - víte - jako věčnost. A - Bohoro-

dička stála tam dole - zářila tam jako měsíc - a kynula mi němě, prstem k sobě .. Ale nad ní vznášel se černý satan, ano satan! a rozpínal po Svaté Panně drápy, aspoň tři stopy dlouhé - a měl obličej - Jeho Výsosti - ".

"Forca Madonna!" řekl náčelník Bernardo a kopl pod stolem syna svého Carla s tichým chechtotem do lýtku. "Jeho Výsost - to by mohlo něco znamenat, checheche!" Luigičku, bíbouně, víš, co jsi udělal? Hrozit Jemu, ty bývalý vodič Jeho psa, že ho udáš, protože prý ukládal o život svého otce, Jeho Svatosti! Hrozit soudem věvědovi z Valentinois, jako každému obyčejnému měšťanovi!.. Měl bys znát Cesara Borgiu, když jsi byl jeho sluhou! není ti pomoci, jsi od narození pytlík přestětný. Bohoroďička s tebou!"

"Nedál bych se tvůj život ani kozí bo, bek!" zachrochtal Carlo. "Nesletíš-li ty, dobytku, co nevidět tady do té propasti pod nimi, ať sletím do ní sám - ."

"Drž prostořekou hubu, slatoušku", kopl opět otec syna a zašeptal mu! "Nekaz legraci, Jeho Výsost by se strašně rozlobila."

Políbil syna. Miloval ho skoro homosexuálně. Snad pochopil by to ten, kdo by viděl

obě tváře. Bernardova byla zcela nanejvýš surová, zcela nanejvýš potměšilá, ale cele nanejvýš odporná; avšak byla to přece jen tvář člověka. Carlo však? Kdyby jeho hlava nasedla na trupu lidském, byl bys, bez přehánění, v rozpacích, měl-li bys říci, náležel-li malému hrochu nebo člověku. Měl jsi nejprššernější dojam, že vidíš před sebou s k u t o ť n é , nejhováštější, nejohyzdnější zvíře. Bylo by slabé tvrdit, že byl ideálně ohyzdný; : ne: nebyl to už člověk, bylo to děsivé zhlídnutí na hrocha, na bagouna. Kdo jej viděl, zbledl mystickou hrůzou, více než před strašidlem; neboť je mystičností zkříženina člověka se zvířetem. Všichni bandité z dálky se mu vyhýbali; ne tak proto, že byl surovec a syn všemocného náčelníka: proto hlavně, že štítili se jeho pohledu i pohledu naň, jako na nejodpornější s t r a š i d e l n ý h m y s . Otec Bernardo však miloval jej celou duší. Proč? že byl jeho jediným potomkem? nebo proto, že byli oba šerední a zvrhlí? anebo - ale kdož by vše to pochopil! .. - A jako stejné přitahuje stejné, tak různorodé se instinktivně odpuzuje. Bernardo, a ještě více Carlo, nenávi

děli z hloubi srdce Luigiho, krásného, sympatického, třeba nanejvýš lehkomyslného a světraleho jinocha; Příšera Carlo choval k němu hned od prvního spatření mystickou, nesmiřitelnou zášť. -

"Ano, zbláznil jsem se, dočista zbláznil, teď teprve to vidím", mluvil trhaně Luigi.
"Hejmocnějším a nejstrašnějším muži Italie jsem hrozil, - jako by dešťovka hrozila lvu. Ale láska k Paoletě pomátla mně hlavu. Přál jsem si položit jí k nohám nějaký královský dar a myslil jsem" - udeřil se vztekle do hlavy -, "že vydřu něco z Jeho Výsosti. Já blbec, já bídák!.. A ty ženské aby vzal čert!"

"Zatím vezme jen tebe", ~~zk~~ zachechtal se Carlo. "Ale nedělej si z toho moc, nebudeš mít z toho velkou škodu, protože stojíš úratru tak sa pál čtvrtá soldu, šeredo! - Táto, nečekáš tady Jeho Výsost ještě dnes?"

"Synáčku, nebudeš-li už kušovat, nikdy ti už nic nevyzvoním, - A ty Luigi, darebáčku, neboj se! kdyby tě chtěl potrestat, budu já za tebe orodovat - a On je velkomyslný, jako tygr k bleše, která ho kouše.. A ty, náčelníku, ty mně, jak tě znám, přiložíš u něho ještě polínko.."

"Neuráďej náčelníka a Jeho Výsest, a nežvaň, ale hraj!" zařičel Carlo a dal mu facku.

Luigi vyskočil -- sednul zas, -- zase povstal. "Nemohu, nemohu dnes už vyhrát. Je mně děsně; nikdo si to nepředstaví; kdybych spolkl kus chleba, svrátil bych jej ihned.." Chvilí mlčel, pak vybuchl s pláčem:

"Bože spravedlivý, spravedlivě mne trestáš! Co mne to jen napadlo vstoupit mezi vás, vy lotři! Mladý jsem, zdravý, silný, nemohl jsem se živit poctivě? Paoletto, ty bestie, - ty milovaná - bestie! Zasypat chtěl jsem tě poklady, myslil jsem, že tady je najdu, a zatím -"

" - najdeš tu - smrt - zasípal Carlo. "A když už jednou mezi námi jsi, neuráďej nás, mrcho!" A praštil pěstí Luigiho do nosu. Krev se vylila. Všichni bandité zlověstně se mračili, zatínali pěsti; ozval se i skřípot zubů. Ale ani slovo. Vždyť byl činnosti všemohoucího Cesara, syna Jeho Svatosti. --

A uplynula hodina. - "Náčelníku, mně je strašně .. Onemocním, umru. Potřebuju

jít na čerstvý vzduch. Prosím tě, pusť mne ven! Obstarám ti venku, co budeš chtít,"

"Miláčku, jsi-li nemocen, bylo by nebezpečno vyjít ven. Lehni si raději na slámu a spí! Ale nic ti není, jenom jsi se včera příliš ožral; máš kocovinu, to je všecko. Ale chceš-li mermomocí na zdravý vzduch, jsi sám jen, synáčku, na výstupek před jeskyní! A máš si tam stát třeba do večera, checheche! Odtamtud nám neupláchněš, jak máš v úmyslu, víš, ty darebáku? padesát metrů neseskočíš a křídla nemáš! Tak jdi jen, pacholíčku, dýchat hezdy zhluboka čerstvý vzduch a chceš-li, skoč dolů!"

"Dlouho ten čerstvý vzduch dýchat nebudeš a seskočíš moc pěkně dolů ještě této noci!" zachechtal se Carlo. -

Luigi klekl před sochou Bohorodičky a modlil se. Ticho.

"Panno Největější, dej, ať u Tebe útočiště najdu. Kdo Tebe o pomoc vzýval, rci, zda nebyl vyslyšen? Kdo před Tebou slz vyléval, rci, zda nebyl potěšen? .. Královno andělů, popřej, popřej, popřej, aby tento den šťastně minul! Aby Satan sem nepřišel! Slyšíš? Ó ano, Ty mne slyšíš a vyslyšíš!.. Nebe Pannovnic

nice, hřešil jsem strašně! z lásky to sice bylo, - Ty jsi soudkyní nejvyšší ... Před Satanem mne spas! A přísahám Ti: vyjdu-li zitra zdrav ze sluje této, opustím navždy bandity, třeba za mnou i stříleli, poctivě budu se až do smrti živit a jen Tobě a Svaté Trojici sloužit, až na věky věkův, amen."

+

Jedenáct hodin v noci. Bandité spí. Luigi jen leží. Bernardo a Carlo sedí a šeptají si. A zuby Luigiho cvakají do šepotu ...

"Jen ještě hodinu - Panno Svatá! .. Jen tu hodinku ještě až zvonec nezazvoní, vyslyš mne, hříšníka..."

Minula půlhodina. "Jen půlhodinu ještě, - - Královno Nejvyšší, Ty mne vyslyšíš, viď - -"

Zařinčel, zařval zvonec, Bernardo a Carlo radostí vyskočili, "Jeho zvonění!" zvolal Bernardo. "Nikdo na světě nedovede tak zvonit, řve to jako lev! Carlo, rychle šebřík dolů! Pachoilkové, vstávejte a rychle se oblékejte, Jeho Výsost přichází!"

Bandité skákali s loží. Nejstarší z banditů, Ambrosio, podporoval Luigiho při oblékání. "Heboj se, bratře, co Bohorodička dělá, k našemu nejlepšimu vždy dělá; ale my nesháme cesty Fáně ..."

Cesare Borgia vstoupil. Bandité měli vzácné štěstí, vidět hořící tvář tohoto lidského panthera bez masky, které obyčejně užíval. Nepohlédnuv ani na ně, pokynuv jen prstem Bernardovi, prošel rychle jeskyní; náčelník cupal za ním jako pejsek. Ale ještě než vešel do sousední sluje, otočil se náhle vévoda a zahleděl se delší dobu na zvráscí tvář Carlovu; jeho obličej zkřivil se příšerným úsměvem.

Zmislil. A za půl hodiny klečel Luigi před soškou Madony.

+

Za několik minut proješlal vévoda s Bernardem, stoje, všechny obchody, jejichž předmětem bylo zavraždění nějakého tuctu osob. Náhle se zachvěl, tělo se mu shroutilo, záchvat epilepsie patrně. Ale nepodleh! Záchvat přešel, Cesare usedl.

"Vino!" poručil. - Vypív sklenici, tácal se:

"Kdo je ta strašlivá potvora, mezi tvými bandity?"

"To je můj syn, prosím. On za to chudák nemůže, že je tak ošklivý. Má to po své mámě, tak zv. "prasečí Tereze". Vy jste jí, Výsosti, neznal, ale věřte, že na ohyzdnější šeru slunce nesvítilo; měla hlavu jako sviňě; doslova; jednou když ležela v žitě, viděl jsem jenom její hlavu a zadupal jsem na ni: "Jedeš, paříku, ze žita ven!" Každého dne za soumraku vystrkovala ve škarpe na každého vandráka, který šel mimo, nahý pupek; ale žádný na ni nechtěl. Jen já, jednou, když Bohorodička mozek můj vínem zatemnit ráčila, jsem - nu tentononc. Kdybych byl s jinou - tentononc, nebyl by Carlo tak šeredný. Ale v mých očích otcovských je krásný jako anděl. A zlaté srdce má a duši vanešenou. Rozpomenul se na povinnosti své k otci svému a vstoupil mezi nás."

"Co dělal dřív?"

"Cestoval mnoho světem," radostně vypravoval tlachavý bandita. "Byl vyučený bednář, dovedný nadmíru. Před šesti roky dělal ve Florencii. Kamarádi jeho závidíce

mu jeho dovednost, poctivost a štěstí u žen, nařklí jej z krádeže. Můj chlapec je učiněný beránek, ale tenkrát v návalu zlosti ztratil trpělivost. Vyčkával několik týdnů vhodnou příležitost, až jeden z ničemů těch připletá se k sudu, na němž Carlo pracoval. A tu nevědomky, místo do sudu, uhodil chlapa kladivem do zubů. Rozbil mu mordu tak, že chlap nikdy již nebyl by do ní kus chleba vzal, kdyby byl jinak zůstal naživu; neboť, ač rána jeho byla lehká, zhebl, protože doktoři, jak už bývá, ho zabili. Bohorodička dopustila, aby nevinný syn můj byl odsouzen, ale v milosti své, vzhledem k tomu, že byl nezletilý, udělila mu jenom čtyři roky.

Když byl propuštěn, viděl, že následkem dovedností své byl stále nenáviděn a pronásledován, i umínil si, že bude provozovat živnost jinou. Chudák! měl nejlepší úmysly, ale neměl peníze do počátku. Hned druhý den po propuštění dostal ukrutný hlad. Co měl dělat? Pojít jako pes? Náhodou šel mimo selácké stavení a vidí otevřeným oknem ve světnici bochník chleba a žádného člověka. I pravil si: "Jakkmile budu peníze mít, zaplatím jej sedlákově i s úroky",

a vyskočil dovnitř. Vidí, že chléb leží na stole a ve stole že je šuplík, . V hlubokém zamýšlení - , neboť byl to první čin tohoto druhu v jeho životě, - stojí, a tu zcela nevědomky jako mašina otevře šuplík a vidí v něm měšec stříbrňácký. I pomyslí si: Kdybylo by nerozumné vsít veliký bochník místo malého měšce? za peníze možno si přeci chléb vždy koupit, bochník mohl by mne svou velikostí prozradit. Uznáte Vaše Výsosti, že soudil správně. Vzal tedy peníze a slíbil Bohorodičce, že je majiteli dvojnásobně vrátí. Ale ničemní lidé zmařili mu tento bohumilý úmysl. Kdýž oknem vyskočil, byl viděn, chycen a ~~xx~~ odsouzen ke dvěma rokům.

Kdýž zase vyšel, měl to nejlepšší předsevzetí. Náhodou potkal první den v lese Žida. Musíte vědět, jasný pane, že můj kluk nemohl nikdy Židy ani cítit, protože ukřušovali Pána Boha našeho. Ihned vsbouřila se v něm krev a řekl si: "Počkej lumpe, teď pomstím na tobě krev Boží!" I uchopil hůl a uhodil lotra do bezbožné husitské palice. Ten nízký machometán se hned svalil. A tu pomyslí si kluk: "Máš-li u sebe, mrazede, peníze, dostanou se d

dědictvím tvým ničemným husitským příbuzným, kteří Krista Pána umučili." A aby té bezbožnosti zabránil, vzal sei je sám - bylo to jen pár grošů, - a aby se dostaly do rukou pravému, zbožnému křesťanu. Ale nastojte, jasný pane vévodo! sotva udělal pár kroků, stojí před ním karabinier! nic platno! kluk má smůlu, je ještě nezkušený a potřebuje otcovského vedení. "Co jsi, chlape, zač?" ptá se ho a už ho chytne za límec a táhne k sobě. Jdou mimo toho pohana. "Co je to? neuděla jsi to ty?" povídá karabinier a ohne se k Židovi. A tu můj kluk vši silou do něho vrazí, chlap se natáhne, a můj kluk je v houští. A tu ten něčema vystřelí za ním, ale Bohorodička vedle kouli a přivedla ji mému klukovi ze strany do, s odpuštěním, zadku, takže mu prostřelila jen obě pátky a kosti se nedotkla. To klukovi málo vadilo, utíkal a utekl. Byla sice naš podniknutá honba, ale on proplížil se v noci kordonem četníků a dostal se šťastně k nám, kde já, se slávicím zrakem, přivínil jsem kašičího syna na otcovskou hruď."

"Ty jej tedy velice miluješ?"

"Nade všecko! a ještě víc: vždyť mám

jen jeho na světě! Vy nevíte, Výsosti -"

"Když tomu tak jest, dávám ti celoměsíční lhátu: ode dneška za 30 dní, přesně, dostanu od tebe Charlovu zcela čerstvou hlavu! Uložím si ji do líhu, - podobnou nestár^vnost dosud jsem neviděl."

Bernardo děsně zbělel, nohy pod ním klesaly. Ale neměl odvahu odporovat Cesaro-
vi ani slovem. "K službám, Výsosti!" - zableskotal nezřetelně.

Borgia povstal. "Ten červ bude zašlápnut ~~ihned~~
ihned, před mýma očima!"

"Váš psovod ten pes laigi, Vaše Výsosti?..."
Uklonil se hluboce.

"Jak?"

"Vaše Výsost uvidí. Uvěřím to našim obvyklým způsobem. Jsme útlouční, nesneseme pohledu na krev a smrtelná muka; při našich popravách nikdo nic nevidí; jen jeden výkřik zasledujeme, - a je konec - uvonec! - Vaše Výsost ráčila dnes navštívit náš příbytek zdola. To je nepohodlná cesta, 50 metrů po žebříku, že ani?"

"Vaše Výsost odpustí ubohému otcovskému srdci. - Nebyla by Vaše Výsost proti tomu

opustit nás horem? Je to pohodlnější a bližší. Vyšplhat se po laně 20 metrů do výšky není síce pro každého příjemno, ale Vaše Výsost je silná jako lev a ovratná jako lasička."

"Dobře."

"Ale Vaše Výsost musí mít chvíli strpení: Nevíš tam nahoře provaz, musím někoho poslat, aby jej tam ke stromu přivázal. A pošlu Luigiho. - Ach, Luigi! dobrá škola jsi byl duše, třeba taškář, lhář, ochlasta, zloděj a ničema - Bůh budiž ti milostiv!"

Sepjal ruce, jal se modlit. - Věděla smysl jím tak prudce kupředu, že bandita vyrazil dveře. Ocitli se v první sluji. 58 očí upřelo se na ně. Bandita i Vladař pohlédli na Luigiho.

Ten stál opřen o skálu, bílý jako křída. A teď, když pohled jeho setkal se s pohledem vévodovým, usedl na zem.

"Braňi!" zvolal Bernardo nejveselejším hlasem, "Jeho Výsost ráčila mně v dobrotivosti své dát pro každého z vás 50 zlatáků!"

"Pojďte s berte!"

"Sláva Jeho Výsosti!" křávali bandité, přistupovali a brali. Nejposlednější, kdo přistoupil, byl Luigi. -

"Jeho Výsost", zahovořil po té Bernardo joviálně, "zvolil nyní pohodlnější cestu horám. Někdo musí slézt po šebříku dšá, vyšplhat se korytem a přivázat lano nahoře ke stromu. Koho mám poslat, braši?" A oči jeho dobrácky počaly tékat s bandity na banditu.

Řady spočímaly na Luigim, zářily ještě dohromylněji; a Bernardo zvolal, vybuchnuv v bevinný smích:

"A víš co, ty kamarádíčku? skoč ty dolů! ty jsi byl sluhou, psowodem u Jeho Výsosti, tobě nejvíce přísluší, abys mu poslužil! Iez dolů!" --

"Co neodpovídáš? co sedíš na zemi? tak projevuješ úctu k Jeho Výsosti?"

"Máčelníku odpusť", povstával pomalu Luigi, "o-po-pošli dnes někoho jiji-jiného, není mně dnes dobře - mohl bych spadnout--"

"Ale nic ti není, miláčku", chlácholil jej Bernardo jako matka své robátko. "Zdravý vzduch ti poslouží. Máno chtěl jsi na zdřavý vzduch, tak nyní máš příležitost nalokat se ho. Máš asi zimnici, ale ta tě za chvíli přejde!.. Mašinec nesmí být choulostivý. Tak už jen jdi, synáčku! Hej, braši, šebřík sem!"

Dva bandité vynesli s námahou z kouta provazový žebřík, v ohromné klubko stočený, a pověsili jeho krajní příčel na mohutný kůl, vbítý do země poblíže vchodu do jeskyně ... A tu náhle zasvíjely se oči luigioho strážníkem hrůzou -

"Milost, milost, Vaše Výsosti!" zařval, padl před vévodu na kolena, slíbal mu boty. "Přisahám při Bohorodičce, že nikdy ani slůvko neprozradím, že ani haléř nebudu nikdy chtít od Vašeho Veličenstva!"

"Bernardo, přibíráš si teď šilence a blbce do svých prořídých řad?" pravil chladně vévoda.

"Ten vůl myslí, že jej chceme pustit se žebříkem do propasti, aby nevyzradil nějaké domnělé tajemství!" rozchechtal se Bernardo a ohýbal se až k zemi; slzy mu tekly po bočných tvářích, když se zase vztyčil.

Ale Luigi byl již jednou svědkem popravy soudruhovy, při níž počínal si Bernardo navlas stejně, jako dnes.

"Milost, nejvznešenější Pane!" zakvílel znovu a položil se před Cesarem na břicho. "Odpuštění, že jsem se opovážil! Zbláznil jsem

se jen! Skopejte mne za to jako psa, až om-
dlím, jako čubka plazím se po břiše, jen mne
dopřejte ještě slunečního světla! Pro Boha,
vždyť to přece nemůže být, abych už teď musel
umřít! HU" jak děsná je smrt! Vždyť je mně
teprve dvacet let; víte, co to znamená, Vaše
Veličenstvo, dvacet let? Ó, jak byste tonevě-
děl, vždyť Vám bylo také 20 let!... A vždyť
já tak rád Paolettu, a ona mne! znáte ji,
velmožný pane, jak je krásná? a dvě děti s ní
už mám, jsou tak roztomilé, já Vám je přijdou
na zásek ukázat, - ale mluvím jako blbec, co-
pak jsou moje děti pro Vás! Ale smilujte se
jen! vždyť je ta smrt něco tak nevýslovně
hrozného, - když tak najednou žebřík se začne
pod člověkem pohybovat - dolů, do ohromné
propasti - hu! hu! já se zblázním jen při té
představě, - ne, ne! to se nemůže, nikdy
stát! A na dně teprve - hu! teď bojí se člo-
věk, aby si nepřiskřípl malík, - a pak je
z něho celého krvavá kaše - já se zblázním!
... A po smrti - Bůh je přísný - já lotr -
ne, ne! to Vy mně neuděláte, Vy mne jen stra-
šíte, trestáte mne tím, velmi spravedlivě, ano,
nesmírně spravedlivě, ale Vy mne nezabijete,

Vy máte nejdobrotivější srdce na světě! to já ~~žá~~ vždycky říkal, že jste milostivý, jako Kristus ~~Pán~~ Pán milostivý jest! ... Vaše Veličenstvo, ušetřete mne, a vše udělám, co si budete přát, všechny Vaše nepřátele zamorduju, otrokem Vaším do smrti budu, přivažte mne třeba k boudě, a celé noci budu štěkat: haf! haf! slyšíte, že to dobře umím? haf! haf! haf! umí to nějaký Čokl lépe? Že ne? no, to bych si také myslel!" Pohlédl v oči Borgiovy... "Milost! a budete-li chtít - budu Vám Vaše Veličenstvo, - třeba i - lízat Vaši - nejjasnější - - "

Počínal šilet. - "Již za tuto poslední drzost zasloužíš smrt", pravil vévoda, který nechal jinocha jen proto tak dlouho mluvit, že se kochal jeho zoufalstvím. "Skoncovat!" zahřměl na Bernarda.

"Milost!" zvolal ještě jednou mladík, povstáváje, - pohleděl do očí Cesarových. - ale co mohl z nich vyčíst on teď, když každý člověk, který se v ně zahleděl, mívá děsnou iluzi, že čte v nich ortel smrti!.. A tu skočil náhle ke dveřím do sousední sluje, doufaje bláznivě, že mohl by tudy prohnout. Než tu přiskočil syn Bernardův a s chechtotem smýkl jím stranou o skálu tak silně, že Luigi

zůstal na chvíli poloomráčen.

A pak se odehrála zvláštní scéna.

Povstav, rozhlížel se chvíli odsouzenec kol sebe, pak se náhle sachechtal a jal se jako vrabec oběma nohama sem tam skákat. Pak popadl se oběma rukama za lebku, svalil se k zemi, - a teď počal po čtyřech běhat, tlouče při tom čelem o zem, polo pláče, polo se chechtaje a vyje a štěkaje; pak pokusil se vzhůru po stěně lézt; a řehtaje jako kůň, vrhl se na nejbližšího banditu a jal se jej s kvílením líbat.

Proč to vše činil? Bylo to šílenství? či jen zvláštní smatenost soufaleství, která si je své bezhlavosti zcela vědoma? či rozptylování se jen, útěk před nesnesitelnými myšlenkami? či temný pocit, že děláním šaška vévodu a bandity obměkčí, rozveseliv je? či jiné a jiné možnosti? - Myslíme že vše to současně.

"Luigi, hned už přestaň, osle!" zvolal konečně Bernardo.

"Osle!" pravil Bernardovi vévoda, "což nemáš žádný smysl pro zajímavost? jen pokračuj, synu můj!"

Tím povzbuzen, jal se Luigi tančit a

zpívat, pitvorné poklony na všechny strany
sekat, pak mňoukat a kokrhat, pak strhl náhle
jednoho loupežníka na zem, ulehł naň a / --

Bandité, při tom všem zprvu vážní, poča-
li se konečně ojedinele sachechtávat, - a rá-
zem povstali u nich chechtot všeobecný.. A
stupňoval se stále víc, konečně byl skoro
šílený. A i mračný vévoda byl jím stržen
a chechtal se ze všech nejvíc. A posléze
i Luigi, povstav ze svého děvčete, rozesmál
se tak, že se po zemi válel.

A tu téměř okamžitě, a tajemné příčiny,
zavládlo ticho. Udiveně, vytřeštěně hleděli
lupiči na sebe. "Kde to jsem?" "Co to bylo?"
"Neprobudil jsem se?" zněly odevšad smatené
hlasy. Někteří sahali si na hlavu a na oči ..
"To bylo něco podivného!" "Něco jakoby z výš-
ky mne bylo náhle udeřilo!" "Zdá se mně, že
stojím nad propastí!" "Ano, hlava se mně
točí!" "Jak je to vše hrozné!" "I když jsem
se smál bylo mně jako bych byl někdo jiný."
Tak volali títo prostí lidé, neschopní
posíty své zachytit.

"Dech boží zavalil na nás tajemně zhlíry!"
pravil Ambrosin a smekl čepici, "a duše naše
byly jím udeřeny a omámeny, jako tělo poslem
jeho, bleskem."

"Přece jen je něco zajímavého v tomto světě prachu", řekl Cesaro, jenž také zcela neušel tajemnému ovanutí. - Tu chváli přiskočil k němu Luigi, obejmul jej jako bratra a zvolal:

"Vaše Veličenstvo, díky, neskonale díky, že jste mně dal milost"

Borgia jej odhodil a pokynem ruky povolal, aby byl šebřík shozen dolů. Bernardo stál zde chváli jako blbec: výlev Luigiho byl tak přesvědčivý, že on a nikdo z banditů nepochyboval, že vévoda se nad Luigim smiloval. A nerozkázal banditům, hledě na jejich tváře, aby šebřík shodili; sám jej uchopil, vyšel na skalní výstupek před jeskyní, a za chvíli ozval se třesk balvanů, přivázaného na konci šebříků 50 metrů dlouhého o dno propasti. - Mezitím hleděl Luigi zprvu skoro vesele tážavě na své soudruhy, - pak zavřel oči.

Bernardo se vrátil a plaše sedával se na vévodu. Ten s výmluvnou ~~pro~~ imperátorskostí, jaké jen on byl schopen, mrskl pohledem po Luigim, pak po otvoru do jeskyně, poté ~~nikčím~~ zabodl jej v oči Bernardovy ..

"Co teď, Vaše Výsosti?" zablekotal tento.

"Nebyly mé rozkazy sřetelné?"

Bernardo vzdychl; i jánu, této morální

nestvůře, bylo nyní těžko býti popravčím.
"Nuže, Luigi!" vydechl a ukázal k otvoru.

Jinoch, jako hromem sasašen, trhl sebou, vydal skřek. Bandité se odvraceli, někteří přejížděli si oči. A teď promluvil tiše Ambrosio:

"Náčelníku, nevím, chceš-li vskutku nešťastníka toho usmrtit; chceš-li, snad máme právo, vědět aspoň, oč se tu jedná".

"Ano, ano!" osývaly se nesašlé hlasy.
"Je to přece náš dobrý kamarád!"

"Luigi klesl před nimi na kolena ...

"Bernardo!" zařval Cesaro, vida, že náčelník stojí tu nerozhodně. A jako by síla z hlub jeho vstoupila do náčelníka, zahřměl tento:

"Chlapi, vy nemáte nač se ptát, prosit a vůbec žvanit! Od toho všeho jsem já tady! Neomázaná poslušnost k náčelníkovi je nám nutnější než k vojákům! Ptáte-li se mne, proč to dělám, je to totéž, jako by se knízi ptali vojevůdce před bitvou, proč začínají útokem levého křídla. Bez této poslušnosti houkali bychom se všichni zítra na šibenici! Budete-li odporovat, opustím vás ještě zítra! Rád budu vidět, co si beze mne počnete! Já samojediný znám tajemství, bez kterých naše

společnost nemůže existovat. Jsem vám nutný, jako královna včelímu úlu. A zapomínáte, holomci, co znamená pro nás přízeň Jeho Výsosti? Jeho jediné slovo - a všichni visíme! Jsme jeho slušové a nic víc! s ním stojíme, s ním padáme!"

"Ale přece jen nejsme snad pouhé bezvolné loutky-" ozval se jeden mladý bandita, nováček. Ale byla to jeho poslední slova. Klesl okamžitě, prostřelen kulí vévodovy pistole - - .

"A teď Luigi, ty prase zbabělé, okamžitě už ven!" zařval rozkuzážený Bernarde. "Naposled ti pravím, že se ti nic nestane, uposlechněš-li! Ale jinak bude, neposlechněš-li!"

"Neboj se, Luigi" pravil mu třesoucím se hlasem Ambrosio. A všichni bandité přistupovali k němu, těšili jej, tiskli mu ruce, hladili jej - a rychle se odvraceli. A Luigi uvěřil jim skoro;) snadno uvěřit v to, v čem vidíme svou jedinou spásnou kotvu ..

"Nic se mně nestane, nic", mumlal, ubíraje se k otvoru. "Byl jsem blázen, že jsem se bál."

"Nu, a jaký!" uachechtal se Bernardo. "Tak vidíš, máláčku, jen se umoudřit a všechno jde. Až budeš za dvě minuty stát zdrav na dně rokle, pak dáš si pár pohlavků za své pitomé podezření do své pitomé palice. Tak lez už, drahoušku

lezi!"

"Ano - zdráv na dně - pár pohlavků - pitomá palice" mumlal Luigi tupě, vycházeje z jeskyně.

Bernardo přiložil ústa k uchu Carla, který zálebně zhlížel se v arcadélku z hlazeného plechu, česaje sá přitom své žluté vlasy, zježené prasečí štětiny a pobrukuje: Pešák chlap, to se musí říci!" "Synáčku, jdi s ním na výstupek! Ale dej pozor, aby se tam s tebou neserval a neshodil tě dolů, slyšíš dobře? A až poleze dolů, koukej za ním, - a až sestoupí o tři metry níže, vykřikni: "pusť to" rozumíš? "pusť to!"

"I rozumím, táto! Ale je to legrace, co? To se mně to u Vás všechno líbí!"

"Ach, synáčku, možno, že tu dlouho nebuděš! Jak jsem tě nabył, tak tě asi zase pozbudu... počkej, chudáčku, až ti povím, co chce ode mne ten satanáš!... Ale k tomu není teď čas. A pamatuj sá dobře ještě toto: dříve, než zvoláš: "pusť to" odstup od šebříku aspoň metr stranou, aby ti šádny z jeho přičelá nohu nepodrazil a dolů nestrhl."

"I dobře, jenom nežvaň, táto!"

Mezitím stál Luigi na výstupku před jeskyní, visícím nad strašnou propastí. Myšlenky jeho se rozptylovaly a rozplývaly, nebyl

si v tu chvíli ani vědom, co jest mu činit. Idiotsky hleděl hned na strašnou čern pod sebou, kam žádný téměř svit oblohy nevnikal, hned zas na hvězdy nad sebou, jako by chtěl instinktivně naposledy světlo jejich do sebe vsát ...

"Tak dolů, dolů, chlape mizerná!" zařval Carlo surově na člověka, o němž věděl, že nebude již ani minutu žít.

Luigi poslušně se sehnul. Ale když noha jeho dotkla se vratkého provazu, náhle se chvětila jej opět nekonečná hrůza. S výkřikem vyskočil na skálu a vřítíl se zas do jeskyně. Carlo ho nesadržoval, máje strach, že rozpředl by se nad propastí boj.

"Milost, Veličenstvo!" vykřikl, vrhnuv se ještě jednou před vévodu, na kolena. "Vždyť je to příliš strážné, vždyť to nemůže být! Výsosti, kdybyste si dovedl představit, jaký strach mám, Vy byste mne tam nehnal, tam nehnal. Vždyť jste také člověk! - Vždyť, trpě-li já tak, je to totéž, jako byste trpěl Vy!"

"Checheche, ty osle!" zasmál se Bernardo.

"Není to k smíchu - mnoho pravdy na tom", pravil vévoda. Jenže pamatuj si: já se utrpení nestrachuju, há se strachu nestrachuju, já

o b é chci! a teď aplikujte na mne pravidlo: co sám nechceš, nečiň jiným, a čiň jiným, co chceš sám!"

"Nemluvte tak, Vaše Veličenstvo" řval Luigi. "Jsou takové hrůzy a bolesti, že nikdo, nikdo nemůže je chtít, že každý svíjí se a šílí v jejich bezneznámém černu, jako červ! Vy je patrně neznáte! Hu! HU! - propast - ještě děsnější propast: smrt, černá, šílená nicota - nebo věčné zatracení ... - kdybyste mně aspoň dovolil se vyzpovídat. Hu! Hu!"

"Děsný byl naň pohled. Vlasy jeho stály jako ostny, bledá, znetvořená tvář byla pod vodou, oči šílící bezednou hrůzou, zdálo se, že prasknou.

"Nepatříš k nejhoupějším", zasmál se Borgia, "a kdybys měl čas, uznal bych tě snad hodna debatovat s tebou pár minut o této věci ..., a snad dokonce dát ti milost. Blázni, kteří myslíte, že neznám milosrdenství! dvakrát, třikrát šťastni, kteří smíte jím se řídit! mně dovoleno to není! - Jdi, a řekl bych ti: posilni se myšlenkou, že každý okamžik umírá ve vesmíru jedno slunce s mukami milionkrát většimi, než jsou tvá, - kdybych

nezavrhoval každé ulehčování. Kdo ulehčuje, zatěšuje, kdo zatěšuje, ulehčuje: toť evangelium Cesara Borgiy."-

Odsouzenec stál chváli jako sloup, pak obrátil se k soše Marie Panny:

"Bohoroďičko, Tys mne přece nevyslyšela, - a já Tě tolik prosil! já Ti přísahal, že poctivým nejlepším člověkem se stanu, a Ty, útočiště všech hříšníků, - Tys mne přece nevyslyšela!... Óh! - Óóh - Ona zavrtěla hlavou, usmála se nebesky --"

"Zbláznil jsem již docela, troubo?" zvolal Bernardo.

"Ne, ne, ne," zněly porůznu hlasy loupežníků. "Já to viděl!" "Já taky!" "Ano, zcela určitě zavrtěla božskou hlavou! Andělský úsměv ozářil jí serafínskou tvář!"

- "Luigi, Královna nebes tě přece vyslyšela! ..."

Bandité, kteří takto volali, padali na kolena před soškou a po nich i ostatní, nevyjímaje posléze ani Bernarda. S Luigim však stala se rázem ohromná změna. Všechna hrůza zmizela s jeho tváře, náhle téměř transcendétně rozšířené, jak by byl zášračný úsměv Svaté Panny do ní se přelil ...

Cesaro cítil, že bylo by teď, když náboženské instinkty se probudily, i proň velmi těžké, ba riskantní, Luigiho k sestupu donutit. Rozhodl se rychle, že mladíka, nepájde-li dobrovolně, bez okolků, ihned zastřelí. Nasadiv mu pistoli na čelo, druhou rukou beze slova pokynul mu směrem k otvoru.

"Vévodo, netřeba mne již mutit", pravil jínou klidně. "Nebojím se již. Královna archandělů mně odpustila. Čeho jsem se nejvíce bál, bylo - věčné zatracení. Teď vím, že budu vidět Boha. Jak bídné by bylo teď trásti se o tento nízký, nicotný život pozemský!.. Jdu, jdu, ale pravím vám: ty, náčelníku, budeš mne, vidím to jasně, brzo toutéž cestou následovat! a ty, vévodo, největší ze všech lotrů, co jich kdy země nosila, bratrovrahu, otcovrahu, ty nesmíš jen jednou do propasti letět! ne! stále a stále hrůzy pádu prožívat budeš, věčně nad propastí viset, věčně na dně jejím se tříštiti! A dost! Báh s vámi, vy kamarádi všichni!"

Vyšel z jeskyně. Za ním opatrně Carlo. Chvilí bylo ticho. Bernardo stál o vchodu

do sluje za kálem, přes nějž byl převlečen poslední příčel šebříku.

"Už leze," ozvalo se Carlovo zachrochtání. "Ale pomalu. Lezeš rychleji, lumpe! Že se to prase po -"

"Zdrávas Královno, matko milosrdenství -" zazněl do jeskyně dunivý pevný hlas.

Všichni bandité klekali opět pod obraz Bohorodičky a hrobovým tichem jeskyně šelestily šepoty a modlitby, četnými vzlyky přerývané. I stojící Bernardo sepjál ruce. Kamennou tvář Cesarevou pohrával labužnický úsměv.

"K tobě voláme vyhnaní synové Evy -" dunělo stále mocněji.

"Povídám, lezeš rychleji, obludo šeredná! On sešel teprve čtyři stopy, pavián."

"Lkající a plačící v tomto slisavém údolí -" zaznívalo velebně.

"Zastavil se! Hni se, mrcho, nebo tě popožeru koulí! Teď se dokonce chytil skály, ten vůl!" Stalo se vskutku, že Luigi chopil se jednou rukou malého skalního výčnělku stěny jinak zcela kolmě hladké. Proč to učinil? Jistě ne ze strachu, že již, již šebřík letí s ním do propasti, ne v naději, že tímto způsobem se zachrání, Zajisté proto jen, že ve vytržení

svém nebyl si skoro vědom, co zevně činí, že počítával další sestupování jako cosi malicherného; v okamžicích, jaké on teď prožíval, mizí vše pozemské, a tělo vchází do stavu absolutního klidu.

"Počkej, však ty se té skály pustíš!" zakřičela nestvůra a jala se kamením házet po ruce, výčnělek držíci.

"A protož. Orodoavnice naše, obrať k nám své milosrdné oči -" zvučelo to posvátně, jásavě, - jako varhany, sesíleno echem okolních skal.

"Zvítězil!" pravil Ambrosio. "Bože na nebesích, popřej nám všem takový konec! -"

Avšak svatá Panna, vyslyševši kajícího, poskytla mu ještě větší milost, než Ambrosio myslil --.

"Kolikrát Ti to mám říkat, všiváku! Pustíš se té skály! Naposled povídám: "Pust' to! zařval vši silou, kleče přímo na žebříku, aby mohl ruku Luigiho dobře kamenovat.

"Nám po tomto putování!" zahřmělo teď vznešeně, triumfálně. Uslyšev řev, "pust' to!" chopil se Bernardo, jenž z nečetelných svýřecích ryků synových nevyrozuměl, že Luigi drží se výčnělku - posledního příčeje

provazu, převlékl jej přes kůl a pustil. Bleskurychle proplazil se žebřík otvorem a zmizel - ozval se děsný výkřik - za pár vteřin po slabý třesk a ještě jeden slabý výkřik. A bylo ticho, venku a v první chvíli i v jeskyni.

Ale pak symršřovali se klečící bandité. "Co - co - to bylo?" volal jeden přes druhého. "To nebyly výkřiky Luigiho, to byly řevy --"

"Co - co?" zablábolil Bernardo, nechápaje, nechtěje chápat, ale temně tuše. "Co to - bylo?"

"Soud boží!" pravil slavnostně Ambrosio.

"Ne - ne!" sarval náčelník.

"Carlo - ne, to nemůže být ... Carlo můj!" A vyřítit se na výstupek.

A ten byl prázdný. Jen matný svit hvězd mrtvě na něm ležel. Bernardo klesl na zem a řval jako býk ... Ale hned se vztyčil: "Snad není mrtev! Ne, jistě není! Carlo, synáčku, ozvi se! .."

"Kolik druhů jsi ~~me~~^{se} poslal", řekl Ambrosio, "všichni, všichni byli mrtví okamžitě, myslíš, že právě k vůli tvému skvostnému symu bude nebe dělat zářaky?"

"Žebřil sem, nový žebřík," říčel otec.

Hamatu trvalo, než bylo obrovské klubko

vyneseno na výstupek. Po dobu tu Bernardo již jen plakal jako dítě. Jako socha stál tu s pažemi na prsou skříženými, Borgia. Ani svel nepohnul se v jeho tváři, ale přes to škemla z očí jeho inferální radost nad překvapujícím zakončením.

"Nastojte!" zvolal tu bandita, jenž hotovil se právě hodit do propasti malý balvan, přivázaný na konci žebříku. "Ten první žebřík nespakl dolů! Tamhle visí 5 stop pod námi! Uvázl na skalním výčnělku!"

"Cože? To není možné!" volali všichni a přistupovali opatrně ke kraji propasti. "Je tam!" "Já nevidím nic!" "Jen se rozkoukej!"

"Madona mia, opravdu tam visí!" "Ale to je neslýchané! nikdy dříve tam neuvázl, výčnělek je přece tak malý, šikmý a hladký - - "

"Ale kde je Luigi!" "Zmizel". "To jistě trnutí, když se žebřík zachytil za výčnělek, srazilo jej dolů!" "To jistě!" "Ale možno také, že to nesrazilo, a že pak, když přece žebřík visí - - "

"Stranou, chlapi!" zahřměl hlas vočodův. A Borgia tygří oči pátraly ve tmě. "Karabíny sem! Tamhle dose se něco hýbe! Rychle, za pól

minuty zmizí v lesíku! ... Pítonci!" Zatím co jste žvanili o té nestvůře, slezl po žebříku pohodlně dolů a teď utíká korytem - však mně to zaplatíte!) Karabiny!" zařval znovu, až se bandité kol něho potáceli.

Konečně zde karabiny byly. Dvě koule poslal vévoda dolů, do skoro neproniknutelné tmy ... "Není zasažen - hýbe se to tam stále - a fuť! teď mizí v houštinách, - druhý žebřík dolů! Všichni, jak tu jste, za ním! I ty, staré hovado" kopl stále plačícího Bernarda. "Tisíc zlatých tomu, kdo mně jej ~~přikrývá~~ přinese, mrtvého nebo živého! Nestaneli se to, jste všichni rozčtvrceni!..."

Sestoupili. Našli mrtvolu Carlovu. Obličej proměněn byl v beztvárnou masu, ostatní tělo neporušeno. Nehodil se už ubohému vévodovi za preparát do líhu. Měl vůbec smůlu: před chvílí prohrál svůj souboj s Bohorodičkou, a teď ani tento pašir nedopřála mu Panna Svátá.

Ale zůstal sedět dole na balvaně až do úsvitu, v myšlenky pohřížen. Výsledkem bylo, že obchody, této noci s Bernardem uzavřené, odvolal.

Ale za týden obnovil je ovšem zas.

- Všichni bandité se zaklínali, že onen skalní výčhělek, jehož se Luigi držel, na němž se žebřík zachytil, byl dříve vždy značně menší, hladší a šikmější, než jak jej následujícího dne se zbožnou hrázou spatřili.

Luigimu zdařilo se uniknout z dosahu banditů i vznešeného Tygra Cesara. Jediná ona noc, ač mu zcela zbělela vlasy, přetvořila jej úplně; z mladého, dobrodrušného pudivítra stal se vážný, chmurný, asketický muž. V piemontě, ve stínu Alp, našel s Paolettou a svými dětmi útočiště. Prací domohl se značného jmění. Zanedlouho však zemřela mu žena a všechny děti morovou ranou. Rozdáv celý majetek svůj miznýma, vstoupil do kláštera. Zemřel tam ve vysokém věku, maje pověst svätce.

Bernardo dopadl o několik let později, vyexpeďován kamarády svými, na totéž místo propasti, kam jeho syn.

A Cesaro Borgia? Znány jsou jeho konce ... Ale není život lidí takových, jakým byl on, zde i ve věčnosti, jen věčným visením nad propastí, nekonečným padáním do ní a tříštěním se v ní? ...